

Do kdaj takšno samomorilno ravnanje?

Slovenski tisk v Italiji žal ni dajal primernega poudarka in ni posvečal ustrezne pozornosti glavnemu vzroku, zaradi katerega je Slovenska skupnost v devinsko nabrežinski občini sprožila krizo v tamkajšnji občinski upravi, ki jo je vodila koalicija KD, Ssk in PSI. Ssk je v lanskem novembru zahtevala odstop demokristjanskega župana, ker je ta v pismu notranjemu ministru predlagal uvedbo italijanskih osebnih izkaznic tako v svoji občini kot v ostalih treh občinah na Tržaškem, kjer vsi prebivalci prejemajo dvojezične osebne izkaznice (v italijanskem in slovenskem jeziku). Župan je tako ravnal, ne da bi svojega slovenskega partnerja v koaliciji niti obvestil in čeprav je vedel, da se Ssk s takim ravnanjem ne strinja in da bo v tem primeru sprožila krizo v upravi. Pristojni minister je po kakih dveh mesecih na županovo pismo tudi odgovoril, in poudaril, da iz pravnih razlogov in iz razlogov oportuniteti ne kaže spreminjati sedanjega režima izdajanja dvojezičnih izkaznic, kot ga župan predlaga ne samo za lastno, temveč tudi za zgornjsko, repentabsko in dolinsko občino. Pristavlja pa, da se ta problem utegne urediti v okviru Maccanicovega zakona za zaščito slovenske narodne manjšine, češ da bodo šele tedaj Italijani morda le prejeli samo italijanske osebne izkaznice.

Priznati je treba, da je Ssk v neposredno prizadeti občini takoj in vsekakor pravočasno spoznala, da predstavlja županovo pismo (z mestoma za Slovence žaljivo vsebino) veliko nevarnost, saj je jasno, da se skuša zmanjšati raven zaščite njihovih pravic, kar je med drugim v kričečem nasprotju z osimsko pogodbo med Italijo in Jugoslavijo. V tej luči je treba gledati tudi zakonski predlog o enojezičnih osebnih izkaznicah, ki ga je v poslanski zbornici v Rimu še prej bil vložil socialistični poslanec iz Trsta Camber, in resoluciji, ki sta ju na predlog Liste za Trst odobrili tržaški občinski in pokrajinski svet, seveda z odločilnimi glasovi demokristjanov in socialistov. Tudi predlogu socialističnega poslanca Camberja in resolucijama v občinskem ter pokrajinskem svetu v Trstu slovenski tisk po našem mnenju ni posvetil dolžne pozornosti. Zgodilo pa se je, da je tudi slovenski kot seveda italijanski tisk na dolgo in široko pisal o Sosljanskem zalivu, njegovi turistični valorizaciji in zlasti

dalje na 3. strani ■

Dogodki v baltskih državah zaslužijo največjo pozornost

Vojna v Perzijskem zalivu je pozornost svetovne javnosti krepko odvrnila od hudih dogodkov v pribaltskih državah. Stari sovjetski birokratski aparat, ki je kljub »glasnosti« in »perestrojki« očitno še vedno zelo krepak, je izkoristil zalivsko vojno za brutalen nastop proti trem državam ob Baltiku, ki so bile lani proglasile svojo avtonomijo in neodvisnost od Moskve. Na prigovarjanje zahodnonemškega kanclerja Kohla in francoskega predsednika Mitteranda so kasneje sicer pristale na predlog, da se neodvisnost začasno zamrzne, češ da bi v nasprotnem primeru grozila nevarnost celotnemu načrtu Mihajla Gorbačova o postopni demokratizaciji Sovjetske zveze.

Toda stare sile in vojaški krogi v Moskvi so glede na čedalje bolj zapleten položaj v Zalivu in zlasti po izbruhu vojne prišle do zaključka, da je napočil ugoden trenutek za dokončen obračun s sedanjo zakonito izvoljeno oblastjo v Litvi, na Letonskem in Estonskem, računajoč da bo pozornost svetovne javnosti in predvsem Združenih držav ter njihovih zaveznic preveč osredotočena na potek vojne, da bi se kdo kdovekako brigal za položaj v pribaltskih državah. V tem se niso zelo zmotili.

Tu nastane vprašanje, kaj o zadevi sodi Gorbačov. Ali res tudi sam meni, da je treba s silo zatreti željo in voljo narodov ob Baltiku po svobodi in neodvisnosti? Njihovo hrepenenje je tembolj upravičeno glede na »kravjo kupčijo«, ki sta jo pred dobrim pol stoletjem bila naredila Hitler in Stalin. Slednji je tedaj vse tri države ob Baltiku kratkomalo priključil Sovjetski zvezi.

O pravici vsakega naroda do lastne državne neodvisnosti danes sploh ne more biti dvoma. Res pa je, da tudi marsikateremu zahodnjaku in na zunaj razvpitemu demokratu ne gre v račun, da se po zlomu komunističnega režima ruši tudi državna zgradba, kakršno si jo je bil režim postavil v 70 letih svoje vladavine. Marsikdo na Zahodu povsem napačno govori, da gre za pojave nacionalizma, kar pa ima, kot znano, negativen predznak. V resnici pa nikakor ne gre za nacionalizem, temveč za uveljavitev povsem naravnih pravic vsakega naroda. Jasno je, da le svoboden in neodvisen narod lahko enakopravno sodeluje z ostalimi narodi in prispeva svoj delež k vsestranski rasti širših skupnosti in celotnega človeštva. Komunistična ideologija in

dalje na 2. strani ■

V Zalivu ima besedo orožje

Nič niso torej zalegle ne grožnje ne prošnje. Iraški diktator Sadam Husein je povsem prezrl vse opomine in zavezniške sile so v noči med 16. in 17. januarjem napadle Irak ter skušajo s silo doseči iraški umik iz Kuwaita. Varnostni svet Združenih narodov je namreč dovolil tudi uporabo sile za vzpostavitev mednarodnega reda in za odpravo agresije.

Vojaške operacije se do trenutka, ko pišemo te vrstice, omejujejo na letalsko bombardiranje in na obstreljevanje z raketami s kopnega in z morja. Zavezniki očitno hočejo najprej uničiti oziroma onesposobiti iraška letališča in raketne postojanke ter druge pomembne vojaške objekte ter šele nato začeti z napadom tankovskih oziroma oklepnihi enot na kuwaitško in iraško ozemlje. V tem trenutku pa še ni natančno znano, kakšne so posledice bombardiranja in obstreljevanja. Znano je, da je v teku predvsem tehnološka vojna, kar pomeni, da letala po zaslugi najmodernejših naprav spuščajo svoje bombe na vnaprej določene cilje in da so te cilje tu-

di sposobne zadeti z veliko natančnostjo. V dobrih petih dnevih vojne so zavezniki izgubili kakih 20 reaktivcev, iz česar lahko sklepamo, da je iraška protiletalska obramba dokaj učinkovita.

Sadam Husein doslej uresničuje svoje napovedi. Zagrozil je bil, da bo z raketami obstreljeval Izrael, čeprav ta ne sodi v zavezniško koalicijo. Iraške rakete padajo na Tel Aviv in na Haifo ter povzročajo žrtve. Zavezniki do tega trenutka očitno niso onesposobili raketnih oporišč v Iraku in so celo morali iz Združenih držav pripeljati v Izrael rakete vrste »patriot«, ki edine morejo v zraku prestreči iraške rakete in povzročiti njihovo eksplozijo, preden pridejo do cilja. To se seveda vedno ne posreči, tako da so žrtve neizogibne. Iraški diktator obstreljuje z raketami Izrael, ker želi razbiti protiiraško arabsko fronto. Rad bi videl, da bi v vojno stopil tudi Izrael, saj dobro ve, da bi se v tem primeru utegnile umakniti iz zavezniške koalicije nekatere arabske države, kot sta

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 27. januarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Direndaj na nebu« (Alenka Juvan); 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Sergej Verč-Boris Kobal: »Ona + jaz = oba«; 15.30 Sport in glasba; 17.00 V studiu z vami; Igor Tuta; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 28. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Iz preteklosti v sedanost; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 France Bevk: »Kaplan Martin Cedermač«; 12.40 Mešani zbor Primorsko iz Mačkolj; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Otroški knjižni sejem«; 15.55 Simfonični orkester Slovenske filharmonije; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 29. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Ženska v ospredju; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 France Bevk: »Kaplan Martin Cedermač«; 12.40 Oktet Simon Gregorčič iz Kobarida; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Glasbena kronika s Hrvaškega; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Pesniške podobe; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 30. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.15 Sergej Verč-Boris Kobal: »Ona + jaz = oba«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 France Bevk: »Kaplan Martin Cedermač«; 12.40 Mešani zbor Volče Kobarid; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 16.00 Slovenski solisti na laserskih ploščah; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Slovenska literatura na stičišču z italijanskim svetom; 17.30 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 31. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Spomini Henrika Tume; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 France Bevk: »Kaplan Martin Cedermač«; 12.40 Moški zbor Srečko Kosovel iz Ajdovščine; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Zvočne kulise; 16.00 Mešani zbor Le marigal de Bordeaux; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Četrtekova srečanja; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 1. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 To je življenje; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 France Bevk: »Kaplan Martin Cedermač«; 12.40 Moški zbor Provo iz Nove Gorice; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Barvni utrinek«; 14.30 Od Milj do Devina; 16.00 Mladi operni pevci na lanskem mednarodnem tekmovanju Maria Callas v Benetkah; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Kulturni dogodki; 17.40 Mladi val; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 2. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfoniki RTV Slovenija; vodi Marko Munih; violi-ist Željko Haliti; 12.00 Rezija in Kanalska dolina; 12.40 Dekliški zbor Glasbene matice iz Trsta; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 14.50 »Mladi pevci«; 16.00 Pianist Marko Ozbič; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Odprti prostor; 18.00 Milojka Žižmond Kofol: »Moški za omaro«, radijska monodrama za igralko; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Dogodki v baltskih državah...

■ nadaljevanje iz 1. strani

komunistični nauk sta narod smatrala (če si pri tem sposodimo zatrjevanje slovenskega komunističnega teoretika Kardelja) za proizvod določene epohe razvoja kapitalizma. To pa je, kot se je že izkazalo, povsem iz trte izvito. Vemo, da se je v nekdanjih komunističnih državah z nasilnimi metodami in z nasilnimi ukrepi dejansko uveljavljal večinski narod na škodo ostalih. Slo je kratkoma za raznarodovanje, ki je potekalo s pretvezo »proletarskega internacionalizma« in podobnih fraz.

Poleg vprašanja političnega pluralizma, tržnega gospodarstva in ostalih postulatov resnične demokracije je za Sovjetsko zvezo izrednega in tudi prvenstvenega pomena nova ureditev odnosov med posameznimi njenimi narodi. Če se ti odnosi ne bodo uredili na način, ki bo za vse sprejemljiv, bo SZ ostala umetna konstrukcija, ki se lahko ohrani pri življenju z metodami, kakršne smo poznali doslej: s tajno policijo, z zapori, s koncentracijskimi taborišči (gulagi) in z ostalimi instrumenti represije. To pa ni in ne more biti prihodnost, o kateri je govoril Gorbačov med svojimi obiski na Zahodu. Glede na vse to je jasno, da zaslužijo dogodki v Litvi, na Letonskem in Estonskem še večjo pozornost kot trenutni konflikt v Perzijskem zalivu.

Novice

V Trziču kot še prej v Cordenonsu v pordenonski pokrajini so izvolili občinska odbora, ki temeljita na sodelovanju med Kršč. demokracijo in komunistično partijo. Socialisti, ki so bili doslej v vodstvu občine, so v opoziciji. Zato so zagrozili, da bodo sprožili krizo v deželni vladi Furlanije Julijske krajine. Nekateri demokristjani pa jim očitajo sodelovanje s komunisti v mnogih občinskih upravah.

Zaradi nečloveškega in nezakonitega ravnanja z vojnimi ujetniki je v Združenih državah v teku postopek, da se Sadam Husein in njegovi sodelavci postavijo po vojni pred sodišče za vojne zločine. V ZDA in drugod po svetu ugotavljajo, da Iran grobo tepta določila ženevskih konvencij o ravnanju z vojnimi ujetniki.

V Novi Gorici so se prejšnji teden sestali na tradicionalnem novoletnem srečanju župani občin Števerjan, Sovodnje in Doberdob ter njihovi kolegi na slovenski strani. Na srečanju je bil prisoten minister za Slovence v tujini Dular, sodelovali pa so tudi predstavniki opozicije v treh omenjenih občinah na italijanski strani meje.

Do kdaj psihološka vojna v Jugoslaviji?

V ponedeljek, 21. januarja, je v Jugoslaviji potekel rok, ki ga je bilo določilo zvezno predsedstvo in do katerega bi morali oddati enotam jugoslovanske vojske orožje vsi državljani, ki so ga imeli pri sebi nezakonito. Orožje pa bi morale oddati zlasti paravojaške enote, ki bi se morale tudi razpustiti. Odlok zveznega predsedstva nikakor ni bil jaseen ter je bil sprejet proti volji slovenskega in hrvaškega predstavnika v predsedstvu.

Hrvaški predsednik dr. Tudjman je izjavil, da je bil odlok uperjen proti zakoniti oblasti v republiki Hrvaški in Sloveniji. Na Hrvaškem hočejo razorožiti zlasti enote rezervne milice ali policije, v Sloveniji pa enote Teritorialne obrambe. Sled-

nja sodi po dosedanjih predpisih v pristojnost republike, oziroma njenega predsedstva in njenega obrambnega ministrstva. Tako v Sloveniji kot na Hrvaškem so predstavniki oblasti poudarili, da bo jugoslovanska vojska naletela na odpor, če bo skušala razorožiti enote Teritorialne obrambe oziroma rezervne milice. To bi torej bil začetek državljanske vojne s posledicami, ki jih trenutno nihče ne more niti predvidovati.

Slovenski ljudje v zamejstvu se sprašujejo, koliko časa bodo morali še prenašati psihološko vojno, ki jo vodijo sile, katere bi rade zaustavile proces demokratizacije in osamosvajanje slovenskega ter hrvaškega naroda.

V Zalivu ima besedo orožje

■ nadaljevanje iz 1. strani

na primer Sirija in Egipt. Sadam Husein pa računa na reakcije, ki bi nastale med širokimi arabskimi ljudskimi množicami v trenutku, ko bi zvedele, da se nekatere njihove države borijo ramo ob rami z Izraelci proti Iraku. Zelo kočljivo je že zdaj stanje v Jordaniji, Alžiriji in skoraj vseh arabskih državah, kjer so na delu ljudje, ki pozivajo množice na vojno proti »silam zla«, na sveto vojno torej.

Bo Združenim državam uspelo prepričati, da bi Izrael sam poskrbel za protiudarec in s tem dejansko stopil v vojno z Irakom? Mnogi opazovalci menijo, da bo izraelska vlada težko prenašala nadaljnje

obstreljevanje lastnega ozemlja, ne da bi segla po ustreznih protiukrepih. V tem primeru pa se bo položaj na Bližnjem vzhodu še bolj zapletel.

Morda bo medtem diplomacija vendarle našla kako pot za izhod iz hude krize. Že zdaj pa je jasno, da omikani svet ne more dovoliti tako grobega teptanja mednarodnega reda, kot je zasedba Kuwaita, kar pomeni, da bo Sadam Husein prej ali slej vendarle moral zapustiti to državo. Res je, da v Zalivu gre tudi za nafto, torej za velike interese, a še bolj drži, da hoče arabski diktator zavrteti kolo zgodovine za stoletja nazaj. Pri čemer so mu koristi arabskega ljudstva s Palestinci vred deveta brigada.

Do kdaj takšno...

■ nadaljevanje iz 1. strani

o konvenciji med občino ter investitorjem, čeprav je bilo na dlani, da se s tem načrtno odvrta pozornost javnosti od glavnega vzroka krize v nabrežinski občinski upravi, se pravi od pravega pravega atentata na po zakonu zajamčene in priznane pravice slovenske narodne skupnosti. Preureditev Sosljanskega zaliva je gotovo važno vprašanje, vendar je Ssk, že ko je imela vodilno vlogo v občini, z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago javna uprava, poskrbela, da bo turistična dejavnost pod strogim javnim nadzorom, ter je poleg tega stalno in povsod poudarjala odločno zahtevo in trajno skrb za skladni razvoj celotnega občinskega in tudi širšega ozemlja.

Ne smemo navsezadnje pozabiti, da še ni poteklo niti leto dni, ko se je Ssk predstavila s svojim natančnim programom o turističnem razvoju Sosljanskega zaliva in skladnem razvoju celotnega občinskega ozemlja volilnemu zboru in ob tej priložnosti zabeležila tolikšen konsenz, kakršnega v občini Devin-Nabrežina še ni bila dosegla na nobenih povojnih upravnih volitvah. Ta uspeh je našim nasprotnikom pognal takšen strah v kosti, da so začeli pravo pravcato ofenzivo proti Ssk in njenim predstavnikom, zlasti proti bivšemu županu in deželnemu poslancu Brezigarju. Prav tu je treba poiskati vzroke za mastne naslove v dnevnikih o dozdevnih upravnih prekrških, o velikanskem primanjkljaju, o prijavi sodni oblasti, o ekološki katastrofi v Sosljanu, o gorah cementa v njegovem zalivu itd.

V teku je bil in je še vedno proces »kriminalizacije« slovenskih občinskih in političnih predstavnikov v občini, čemur je naš tisk s svojim preziranjem, z omalovaževanjem županovega pisma notranjemu ministru, z izkrivljanjem in zamolčevanjem dejstev dejansko žal, dajal potuho. Ali se ne zavedamo, da je takšno ravnanje na daljši rok v resnici samomorilno in da od njega utegnejo prej ali slej imeti škodo vsi naši ljudje? Skrajni čas je zato, da s takim ravnanjem prenehamo, da strnemo svoje vrste in da nudimo odločno moralno podporo našim izvoljenim predstavnikom. Moramo se skratka ravnati tako, kot se v podobnih situacijah ravnaajo vse narodne manjšine v Evropi, tudi tiste, ki lahko računajo na neprimerno večjo podporo in večje razumevanje javnosti v matičnih in drugih demokratičnih državah kot mi. To je glavni nauk, ki iz zadnjih dogodkov v devinsko-nabrežinski občini po našem izhaja za celotno slovensko manjšino v Italiji.

D. L.

—o—

Predsednik slovenske vlade Peterle in zunanji minister Rupel sta pred dnevi bila na obisku v Budimpešti in na Dunaju. Predstavnikom madžarske in avstrijske vlade sta obrazložila stanje v Sloveniji in potek procesa njenega osamosvajanja. Pogovora z avstrijskim zunanjim ministrom so se udeležili tudi zastopniki slovenske manjšine na Koroškem.

Afera »Gladio« v deželnem svetu

Deželni svet Furlanije-Juljske krajine je preteklo sredo obširno razpravljalo o vlogi, ki jo je vojaška organizacija Gladio imela v naši deželi. Šlo je, kot znano, za organizacijo, ki je delovala v okviru tajnih služb in ki je imela v naši deželi zelo razpredeno mrežo, uradno z namenom, da ti »gladiatorji« nastopijo v trenutku invazije italijanskega ozemlja. V ta namen so bila v številnih krajih v deželi tudi skrivališča orožja in razstreliva.

Razprava je bila izrazit spopad med Krščansko demokracijo in komunistično partijo. Šlo je torej predvsem za politično vprašanje in medsebojno obračunavanje je bilo tokrat neprekosljivo. Tako je predsednik deželne vlade Biasutti v bistvu očital komunistom, da so podtalno delovali proti interesom Italije, predstavniki KPI pa so te obtožbe zavrnil. Biasutti pa je bil v svojem posegu zelo oster, priznati pa je treba, da je v svojem posegu diferencialno obtožbe na račun komunistov od obtožb na račun Slovencev. Tokrat o njegovem posegu torej ni mogoče trditi, da bi komuniste enačil s slovensko manjšino, čeprav je bilo njegovo podajanje zgodovine dokaj enostransko in povsem usklajeno z bolj ali manj uradnimi italijanskimi zgodovinopisci. Tako je Biasutti poudaril, da so po njegovi oceni izkrivljena stališča tistih, ki menijo, da je italijanska država ustanovila to organizacijo z namenom, da krči pravice slovenske manjšine. Po drugi strani pa je bila organizacija O, ki je delovala še zlasti na območju Beneške Slovenije, po njegovem mnenju legitimna in potrebna za obrambo državnih meja. V sklepni misli svojega posega pa je predsednik deželne vlade poudaril nekatere pozitivne aspekte, predvsem sedanje odnose prijateljstva in sodelovanja s Slovenijo.

V razpravo je posegel tudi deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar, ki je predvsem izrazil zaskrbljenost zaradi vznemirljivih govoric, po katerih naj bi organizacija Gladio — ali nekateri njeni člani — ne delovala samo za obrambo meja, ampak bila aktivna tudi v času miru znotraj meja italijanske republike. Ob tem je poudaril dogajanja sedemdesetih let, predvsem petoveljski atentat in nekatere druge dogodke, o katerih vodi sedaj preiskavo beneško sodstvo ter je izrazil upanje, da bi se sodna preiskava čimprej končala. Kar pa zadeva povojne dogodke, je Brezigar izrecno poudaril, da se

zgodovina ne začne leta 1945 ali 1943, kot bi hoteli nekateri prikazati, ampak se je za Slovence v teh krajih tragično zgodovinsko obdobje začelo že leta 1920 s požigom Narodnega doma v Trstu. Kar pa zadeva »teritorialne pretenzije Jugoslavije«, o katerih so ob tej priložnosti nekateri govorili, je Brezigar poudaril, da je treba predvsem povedati zgodovinsko dejstvo, da je štiri leta pred letom 1945, ko se za mnoge začela zgodovina, Italija s svojo vojsko vkorakala v Ljubljano in odredila njeno priključitev fašistični državi.

Ob koncu zasedanja so z glasovi večine odobrili resolucijo, ki v splošnih besedah obnavlja ocene večinskih strank o zadevi Gladio, izraža zadovoljstvo, da je bila ta tajna organizacija razpuščena, poudarja prepričanje, da se bo politika mednarodnega sodelovanja še nadaljevala ter še izraža željo, da bi sodstvo pojasnilo vse še nejasne točke v zvezi z zadevo Gladio.

—o—

Zanimiva zgodovinska študija

Univerzitetni profesor, zgodovinar Rajko Bratož, ki je doma iz Dutovelj na Krasu, se že dobrih 10 let ukvarja z raziskavami pozno antičnih in zgodnjeresnedejskih virov s področja, ki je v tedanjem času spadalo pod oglejski patriarhat. Tako je v dveh zaporednih številkah Zgodovinskega časopisa izšla njegova obsežna in bogato opremljena zgodovinska študija z naslovom »Vpliv oglejske Cerkve na vzhodnoalpski in predalpski prostor od četrtega do osmega stoletja«. Pomembne informacije je Bratož dobil ob preučevanju življenja v samostanih, ki so bili ustanovljeni v pozno antični dobi v številnih krajih na sedanjem Primorskem ter tudi ob branju del o pojavih asketizma na področju, ki je bil pod pristojnostjo oglejske Cerkve.

Avtor se je lotil nadvse pomembnega zgodovinskega dela. Obdobje od 4. do 8. stoletja je bilo izredno razgibano. Za 4. stoletje po Kristusu še smemo trditi o razmeroma stabilnem rimskem cesarstvu, od 5. stoletja dalje pa se začne njegovo postopno propadanje. Oglej je bil v tej dobi in še v 6. in 7. stoletju ter na začetku 8. na robu preživetja, saj zaradi pustošenja barbarskih

dalje na 4. strani ■

Slovenska skupnost o vojni v Zalivu

Čeprav so odgovornosti za zalivsko krizo jasne in je ves svet obsodil iraško zasedbo Kuvajta, so naši ljudje zaskrbljeni in zagrenjeni zaradi izbruha vojne v Zalivu. To je zapisalo v tiskovno poročilo deželno tajništvo Slovenske skupnosti. Svetovna organizacija, mednarodna diplomacija, pozivi najvišjih moralnih avtoritet, gibanje nevrščenih in svetovno javno mnenje niso mogli doseči spoštovanja mednarodnega prava in temeljnih načel sodobne družbe. V letu 1991, po demokratičnih pre-

obratih na Vzhodu in po koncu hladne vojne, je moralo spet spregovoriti orožje, ki prinaša uničenje in tragedije. Ssk se pridružuje željam, da bi se konflikt čimprej končal in da bi se utrdil mir v pravičnosti. Zadnji dogodki pa nas opozarjajo tudi na nevarnost drugih žarišč napetosti, na položaj, v katerem se nahaja tolikšen del človeštva, in na nujno spoštovanje temeljnih pravic vseh narodov — dosledno, ne le na gospodarsko in strateško pomembnih točkah sveta.

Prevoz vina

Z novim letom so začeli veljati novi predpisi, ki zadevajo prevoz vina od proizvajalca, se pravi od kleti do potrošnika. Novi predpisi nekoliko razbremenjujejo kmeta, ki je moral v zadnjih petnajstih letih izpolnjevati razne obrazce (VA 1 in VA 2, da se razumemo) že za najmanjše prevoze. Ta obrazca zdaj nista več potrebna in nanju lahko pozabimo. V bistvu je močno razbremenjen postopek za prevoze manjših količin, ki jih opravi zasebnik za družinsko porabo in v manjših posodah. Novi pravilnik namreč ločuje postopek na podlagi prostornine posode, v kateri se prevažava vino.

Za posode do 5 litrov in do skupne količine 100 litrov ni potrebna spremna listina IVA. To velja samo za zamašeno in etiketirano posodo z nalepko IVA.

Podobno velja tudi za prevoze v posodah od 5 do 6 litrov, če skupna količina ne presega 30 litrov. Za prevoze v posodah z več kot 60 litri je treba izstaviti takoimenovani DOCO, to se pravi, da v bistvu ni nobene olajšave.

Vse potrebne informacije kakor tudi potrebne tiskovine posredujejo stanovske organizacije.

UMRL JE STAROSTA SLOVENSKEGA ZDRAVNIKOV V TRSTU

V častitljivi starosti 97 let je v nedeljo, 20. t.m., umrl v Trstu starosta slovenskih zdravnikov dr. Stanislav Pavlica. Pokojnik se je rodil v Rihemberku, zdaj Braniku na Vipavskem. Obiskoval je slovensko gimnazijo v Gorici, vseučilišče pa na Dunaju, kjer je diplomiral iz medicine. Specializiral se je v stomatologiji in je po drugi svetovni vojni odprl v Trstu zobozdravniško ambulanto, ki so jo obiskovali mnogi naši ljudje.

Dr. Pavlica je bil moč vedrega značaja in je zelo rad zahajal v slovensko družbo. Bil je med drugim soustanovitelj Kluba starih goriških študentov, ki ima nemalo zaslug za gojenje slovenskega patriotskega čuta na Primorskem v letih, ko se temu ni posvečala kdovekakšna pozornost. V Trstu pa je dr. Pavlica bil dolga leta predsednik Slovenskega dobrodelnega društva in veliko naredil za pomoči potrebne rojake. Bil je dalje med ustanovitelji Slovenskega zdravniškega društva in njegov častni predsednik. Prijatelji in znanci ga homo ohranili v lepem in trajnem spominu.

Sinovoma dr. Pavlu in dr. Petru izrekamo ob uri žalosti globoko občutek sožalje, ki se mu pridružujeta uredništvo in uprava Novega lista.

—o—

V Italiji se boje terorističnih atentatov, s katerimi je bil zagrožil iraški diktator. Policija, orožniki in vojska nadzorujejo pomembnejše objekte, med njimi letališča in glavne železniške postaje.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

KAJ PRAVIJO ROŽE

Federico Garcia Lorca

Režija Meta Hočevar

v nedeljo, 27. t.m., ob 16.30 — ABONMA RED G
v torek, 29. t.m., ob 20.30 — ABONMA RED E

Predavanje v DSI o krizi družine

V Društvu slovenskih izobražencev je v ponedeljek, 21. januarja, predaval ing. Drago Čepar in govoril o krizi družine v civiliziranem svetu. Naslov predavanja je bil »Trdna družina — močna država«. Gost večera v DSI je to svojo raziskavo o družini predstavil že v raznih mestih Slovenije in tudi na teološkem tečaju v Ljubljani. Podatke je črpal iz raznih strokovnih in verskih revij.

Uvodoma je ing. Čepar poudaril, da je družina pomembna za vse naloge družbe, tako gospodarske kot socialne. Če bi bila družina trdnjša, bi tudi država bolje uspevala. V sodobnem času pa družina iz-

gublja svojo ekonomsko, pa tudi vzgojno in izobraževalno vlogo. Dogaja se, da ostajajo tudi veliki talenti zakopani, ker starši nimajo dovolj časa, da bi jih odkrili.

Nezadržan padec rojstev, kakršen se je pojavil predvsem v zadnjih desetletjih, bo povzročil izumrtje našega naroda, če se v kratkem ne bo povišalo število rojstev. Leta 2200, tako so izračunali strokovnjaki, bo v Sloveniji samo še 400.000 Slovencev, kar je za obstoj nekega naroda odločno premalo.

Predavatelj je ob koncu opozoril, da lahko tudi država marsikaj stori za družino, predvsem s stvarnimi spodbudami, kot so na primer bolj urejeno otroško varstvo, daljši porodniški dopusti, davčne olajšave itd. Ing. Čepar je obširno spregovoril tudi o pomembnih prizadevanjih Cerkve za ponovno ovrednotenje družine.

—o—

Nova številka mladinske revije Galeb

Cetrta številka tržaške mladinske revije »Galeb«, ki je izšla konec decembra, je v znamenju božičnih in novoletnih praznikov. Na uvodnem mestu sta božični poeziji slovenskega izseljeniškega duhovnika, rajnega dolgoletnega župnika v San Franciscu Vitala Vodučka iz znane kulturniške družine, saj gre za brata bolj znanega pesnika Boža Vodučka. Novoletno poslanico pa je v obliki soneta prispeval Bojan Tihomir Arhar. Pesniškemu delu sledijo nekateri sestavki v prozi, ki so jih prispevali Berta Golob, Kajetan Kovič in Jože Petelin. Za kotichek »Zapojmo veselo« je prispeval otroško pesmico »Zebra« skladatelj in glasbeni pedagog Janez Bitenc. Bogat je razdelek, ki je namenjen najmlajšim. Profesor Mavrica je prispeval članek »Svetlobni viri in osvetljena telesa« v rubriki »Fizika ni lizika«. Kristina Kovačič pa uči mlade bralce, kako se prebira strip. Predlaga jim tudi, naj bi sami za-

dalje na 8. strani ■

Ekumenski zbornik 1990 o krizi družin

Lanskega oktobra je v Mariboru izšel ekumenski zbornik 1990, ki nosi naslov »V edinosti«. Njegov glavni urednik je dr. Stanko Janežič. Zbornik predvsem izčrpno poroča o Ekumenskih pogovorih, ki so lanskega julija potekali v Bogojini v Prekmurju in so bili tokrat posvečeni vprašanju krize družin.

Glavni urednik dr. Janežič piše v uvodnem članku, da je namen tega zbornika predvsem utrjevati pravo ekumensko zavest in vabiti k razmišljanju. Ta zbornik je od leta 1963 izhajal tudi v Trstu, nato v Rimu, kasneje pa v Mariboru, kjer izhaja še danes. »Kristusova volja je«, piše uvodoma glavni urednik, »da bi bila njegova Cerkve ena, da bi se skladno razvijala ... po vseh celinah, med vsemi narodi sveta, zvesta svoji mnogoličnosti. To pa je mogoče le, če se vsi kristjani tega dovolj zavedajo in če storijo vse, kar je v njihovih močeh, da bi ta edinost v različnosti v njihovem času in prostoru postajala resničnost«. Dr. Janežič v svojem zapisu še ugotavlja, da je dandanes pravi ekumenski duh premalo prodril celo v vodstvene kroge Cerkve.

Zanimiva sta tudi prispevka glavnega urednika zbornika o angleškem mislecu, teologu in ekumenskem delavcu John Henryju Newmanu, ki je živel v 19. stoletju, ter o novem moskovskem patriarhu Aleksiju II.

Zbornik »V edinosti« objavlja posege, ki so bili predstavljeni na Ekumenskih pogovorih 1990 v Bogojini. Prireditelji so sklenili, da to srečanje posvetijo perečemu vprašanju o krizi družine, ki je, tako piše glavni urednik zbornika, ena najusodnejših za naš slovenski narod. Govorniki, ki so se udeležili teh pogovorov, so poglobili predvsem teološke temelje krščanskega zakona ter značilne poglede raznih krščanskih Cerkva na to vprašanje, posvetili pa so se tudi problemu (versko) mešanih zakonov.

Dr. Angel Kosmač iz Trsta je na lanskim Ekumenskih pogovorih predstavil svoj referat o razvoju ekumenizma na Tržaškem, ki ima za seboj lepo tradicijo. Nastal je namreč okrog leta 1850 z Bratovščino sv. Cirila in Metoda. G. Kosmač je poročal tudi o sedanjem ekumenskem delovanju v Trstu.

IZREDNI KONGRES Ssk NA GORIŠKEM

Zgovoren dokaz življenjskosti

Slovenska skupnost z Goriškega je imela v petek, 18. t.m., izredni kongres, ki je potekal ob zares lepem številu delegatov in aktivistov. Že sama udeležba je upravičila, kot je poudaril eden izmed razpravljalcev, sklicanje kongresa v tem zimskem in prav gotovo neprimernem času ter je hkrati zgovoren dokaz življenjskosti slovenske politične organizacije na Goriškem. Nadvse razveseljivo je tudi dejstvo, da smo v dvorani opazili prav lepo število mladih, zaradi česar menimo, da Slovenska skupnost lahko z optimizmom gleda na prihodnost.

Poročilo tajnika dr. Mirka Špacapana je bilo, kot je sam priznal, neobičajno za takšno zborovanje, saj se je omejilo na nekatere aspekte strankinega delovanja in je raje načeno nekatero probleme, ki so po tajnikovem mnenju aktualni ter čakajo na ustrezne odgovore. Govornik se je v tej zvezi dotaknil predvsem dveh vprašanih: 1. kako bo Slovenska skupnost preuredila svojo programsko in organizacijsko strukturo, da bo lahko sprejemala v svoje vrste tiste pripadnike slovenske manjšine v Italiji, ki zaradi čedalje večje krize v italijanski levici ne bodo imeli več mesta v levih italijanskih strankah; 2. kako bo Ssk uredila svoje odnose s Svetom slovenskih organizacij in SKGZ. Šlo je za izzivalni vprašani, o katerih se je razvila daljša in tudi zanimiva razprava, kar je tajnik Špacapan tudi pričakoval.

O prvem vprašanju je odločno prevladalo mnenje, naj Ssk ne samo formalno (kot predvideva že sedanji strankin statut), temveč tudi dejansko postane takšna politična organizacija zamejskih Slovencev, ki naj omogoči politično delovanje vsem Slovincem ne glede na njihovo svetovno na-

NOVA PREDSTAVA V ŠTEVERJANU

Dramski odsek PD Štandrež je gotovo ena tistih amaterskih gledaliških skupin, ki vztrajno, leto za letom pripravljajo gledališke predstave in tako bogatijo tovrstno kulturno delovanje na Goriškem. Štandreško društvo, ki je lani praznovalo 25-letnico ima zelo razvejano delovanje. Od skupin, ki so še posebej dejavne, pa je prav gotovo dramski odsek, saj je v teh letih imel že kakih 300 gledaliških predstav.

Tudi nedeljska premiera komedije »Gospod Evstahij z Goriške«, ki jo je režiral Emil Aberšek, je doživela izreden uspeh. Delo francoskega komediografa Eugena Labicha, ki sta ga za slovenske in zamejske razmere predelala Žarko Petan in Ervin Fritz, je navdušilo gledalce, ki so se imenitno zabavali ob številnih komičnih situacijah igre. Štandreški gledališki delavci so ob tej priložnosti potrdili svoj sloves. Komedija ima posebno barvitost zaradi songov, ki jih je napisal Ervin Fritz, uglasbili pa domači glasbeni sodelavci.

Dramski odsek PD Štandrež bo komedijo »Gospod Evstahij z Goriške« ponovil v nedeljo, 27. januarja, v Katoliškem domu v Gorici.

ziranje, seveda ob spoštovanju tistih načel in vrednot, ki so zanj neodtujljive in so postulat resnične demokracije. Slovenska skupnost je in ostane narodnoobrambna politična organizacija Slovencev v Italiji, a mora hkrati posvečati pozornost vsem področjem človekovega udejstvovanja; v tej zvezi naj sprejema ustrezna stališča, s čimer naj nudi prispevek k usmerjanju vsakodnevnega konkretnega delovanja in nadaljnega razvoja. Predsednik kongresa dr. Bukovec, ki je z večšo roko vodil dela, je v svojem posegu opozoril tudi in zlasti na pomen gospodarskega področja, ki je prav tako temeljne važnosti za nadaljnjo usodo slovenske zamejske skupnosti.

O drugem vprašanju je razprava bila iz razumljivih razlogov še posebej živahna, vendar je treba priznati, da je potekala na dostojni ravni, kar kaže na veliko stopnjo strpnosti in na spoštovanje različnih mnenj ter stališč. Če bi hoteli potegniti črto ob sklepu razprave, bi lahko rekli, da je prevladalo stališče, naj se Slovenska skupnost trajno zaveda, da je politična organizacija in da ima zato pristojnosti, ki so drugačne od pristojnosti ostalih dveh organizacij. Iz zgodovinskih in organizacijskih razlogov pa naj ima Ssk še vedno privilegiran odnos s SSO, kar seveda nikakor ne pomeni diskriminacije do SKGZ, ki kot slovenska organizacija zasluži največjo pozornost Slovenske skupnosti.

Na kongresu, ki se je začel s pozdravnim nastopom pokrajinskega predsednika Breščaka, so odobrili nekatere spremembe statuta, ki so tehnične narave, in izvolili nov pokrajinski svet, v katerem poleg starih imen najdemo tudi nova. Izredni kongres goriške Ssk sta pozdravila deželni poslanec Brezigar in deželni tajnik Jevnikar. Oba sta seznanila zborovalce z najvažnejšimi problemi, s katerimi se trenutno ukvarja Slovenska skupnost.

—o—

NOVA RAZSTAVA V KATOLIŠKI KNJIGARNI

V Galeriji Katoliške knjigarne v Gorici so od sobote, 19. t.m., na ogled dela slikarja in grafika Stanka Zerka iz Škofje Loke. Prisotno občinstvo je v imenu Knjigarne uvodoma pozdravil dr. Drago Legiša, o umetnikovem delu in ustvarjalnem sporočilu pa sta v slovenščini in italijanščini spregovorili Nives Marvin in Franca Padovan.

Razstava bo odprta do 23. februarja.

—o—

»BENEŠKA DEDINJA« V SLOVENŠČINI

Založništvo tržaškega tiska je v sodelovanju z Založbo Lipa predstavilo v novi stavbi zavovalnice Adriatic v Kopru slovensko izdajo romana Fulvia Tomizze »Beneška dedinja«. O romanu je spregovoril pisatelj sam. Predstavitve je bila v četrtek, 24. t.m.

**Beri - širi - podpiraj
»NOVI LIST«**

Katoliška knjigarna - Gorica

Z NOVO UPRAVO SLOVIMPEX

nudi odjemalcem vse, kar učenci in dijaki potrebujejo za šolo; ima bogato izbiro pisarniških potrebščin; ima na razpolago najnovejše slovenske knjige; je bogato založena z devocionalijami in vsemi nabožnimi predmeti.

Gorica, Travnik, 25 — Tel. 0481/84407

Občni zbor društva »Jadro« iz Ronk

V petek, 18. t.m., je bil v sejni dvorani županstva v Ronkah redni občni zbor Kulturnega društva »Jadro« iz Ronk. Društvo so Slovenci v Laškem ustanovili leta 1987, čeprav so tamkaj živeči Slovenci že leta organizirano delovali. Predsednik društva inž. Karlo Mučič je imel uvodno poročilo. Primerjal je stanje Slovencev v Laškem s stanjem manjšine v drugih ogroženih občinah in v Beneški Sloveniji. Nato je osvežil spomin na vrsto kulturnih prireditvev in drugih pobud. Poudaril je dobre odnose z ronško občinsko upravo, nato ureditev društvenih prostorov v Romjanu ter velik uspeh tečajev slovenščine za odrasle ter vrsto predavanj, ki so doživela velik odziv med prebivalstvom.

Zborovalce in goste je pozdravil predstavnik ronške občinske uprave, odbornik

Furlan. Ta je izrazil skrb uprave za delovanje slovenskega društva. Prisotne je nagovoril tudi predsednik Zveze slovenskih kulturnih društev Rudi Pavšič, ki je nakazal tudi nekaj zanimivih pobud. V imenu Slovenske komisije pri javnem večnamenskem središču je pozdravil predsednik Marko Jarc. V njegovem izvajanju je imela še posebno mesto slovenska šola v Romjanu, ki doživlja hudo krizo. Jarc je nadalje povedal, kako kaže, da bo letošnji raziskovalni tabor, ki ga prireja Narodna in študijska knjižnica v Trstu, v Laškem. V razpravi je sodelovala ronška občinska svetovalka in odbornica društva Sonja Pahor, ki je tudi spregovorila o slovenski šoli v Romjanu, ki ji grozi zaprtje. Občni zbor se je končal z blagajniškim poročilom Stefanije Pahor.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

GOVORICA ROŽ, GIBOV, ZVOKOV IN BARV V LORCOVI POETIČNI DRAMI

»Kaj pravijo rože«

Federico Garcia Lorca je s svojimi pesniškimi zbirkami na naših knjižnih policah drag in cenjen gost, saj so njegovi nežni in borbeni verzi marsikomu prirasli k srcu. Tokrat pa nam kot dramatik razkriva svojo manj znano stran. Nekatera Lorcova dramska dela so že igrali na tržaškem odru in se jih torej publika še lahko spominja. Njegovo dramo Krvava svatba je naš gledališki ansambel uprizoril v sezoni 1981-82, med bolj poznanimi igrami pa je tudi Dom Bernarde Albe, s katero je gostovalo novogoriško gledališče v letu 1973.

Lorcova igra Kaj pravijo rože, napisana leta 1933, je drama hrepenenja, ljubezenskih trepetov, iluzij, ki se osujejo kot cvetje v vrtu. Mladostni sen glavne junakinje Done Rosite, da se bo poročila z ljubljnim bratrancem, ki ji iz tuje pošilja lažna ljubezenska pisma, se osiplje kot lističi vrtnic, razblini se ob stiku s kruto resničnostjo, pa čeprav se v dekletov spomin vrača v svetlih podobah.

Govorico rož razumejo le nekateri izbranci, prvi med njimi Rositin stric, tako življenjski in vendar ves prevzet od svojega vrta, od njegove tajinstvene govornice. V dramu je edina moška oseba, ki se giblje v niansiranem svetu želja in notranjih vzgibov. Stvarno ter ironično umirjeno je njegov lik upodobil Janez Hočevvar, ki smo ga sicer vajeni videti na televizijskem ekranu v drugačnih, komičnih preoblikah.

Rože pa govorijo zlasti ženskam in dekletom, o njih in z njimi. Govorijo o njihovem pravljičnem svetu, o njihovem pričakovanju azurnega princa, o njihovi brezupni resignaciji, ko odevtijo, ne da bi mogle uresničiti svoje sanje. V Lorcovi igri se zrcali predvsem ženska stran neba, utripajoča srce in čustvo, intimna drama se odigrava v ženski psihi.

Če je bila »Mojstrska lekcija«, v kateri so nastopali izključno igralci, nekakšna »moška« drama, se vprašuje, ali sta oblast in dilema umetniške ter intelektualne svobode »moška« zadeva, usodnost ljubezenskih iskanj in trepetov pa zgolj »ženski« problem. Torej se najdemo znova pred istim, večkrat načetim in vedno odprtim vprašanjem razumskega in čustvenega v človeku, pri poenostavljanju in enačenju sentimentalnega in nagnostkega z ženskim, racionalnega, premišljenega in odločnega z moškim principom.

Vsekakor v Lorcovi dramu živijo, sanjajo in delujejo, vpijejo in molčijo — ženske. Ženska psihologija se nam kaže v vsem svojem razponu. Junakinjo Dono Rosito, ki je razpeta med sanjsko hrepenenje v prvih dveh prizorih in sivo vdanostjo v sklepnem prizoru, je zadržano, a značajno odigrala Lidiya Kozlovičeva. Ob njej je izstopala preprosta, prepričljiva in temperamentna služkinja Bogdane Bratuževa. Mira Sardočeva pa je z veliko življenjskostjo poustvarila lik Rositine tete in varuhinje.

POPRAVEK

V prejšnji številki (z dne 17. t.m.), je v oceni Peterlinove knjige izpadel tale zaključni stavek: »Pomemben mejni kamen na tej poti je tudi Peterlinova knjiga sama.«

Avtorico prosimo za razumevanje. (Ured.)

Okrog nosilne triade — Done Rosite, služkinje in tete — se zdaj s preračunljivo zadržanostjo, zdaj s pretirano radoživostjo gibljejo ostala dekleta in ženske. Ko bi se ti liki ne zaiskrili v razkošno živopisanih naborkov in čipk, ki jih je s spretno roko izbrala kostumografka Marija Vidau, bi izpadli nekako atipično. Prav tako je k živosti predstave prispevala glasba Alda Kumarja, saj bi brez doprinosa teh elementov potek igre bil dokaj statičen.

Od moških vlog bi kazalo omeniti v zadnjem dejanju Don Martina (Alojza Miliča), ki je nekako posrednik Lorcovih pogledov na poezijo in dramatiko, saj med drugim razglablja o uprizorljivosti liričnih dram, kot je tudi tale. V visoko Lorcovo poezijo se od časa do časa prikrače tudi kaka prozaična ugotovitev o novem 20. stoletju, o tehniki in napredku, o umetniškem ustvarjanju. Vendar, kot že rečeno, je avtor postavil ta razmišljanja v moška usta.

Delo Kaj govorijo rože je pravzaprav težko uprizorljiva lirična drama. Gre za dramski mozaik, sestavljen iz poetičnih drobcev, plesa, petja, scenskih in svetlobnih efektov, ki si jih je

zamislila režiserka in scenografka Meta Hočevvarjeva. Njeno ime je zvestim obiskovalcem gledališča prav dobro znano, predvsem po interpretaciji Cankarjeve Lepe Vide in scenskega oblikovanja letošnjih Cankarjevih Hlapcev.

Lorcove Rože nam govore skozi kalejdoskop režiserskih videnj, ki jih, prav tako kot v obeh omenjenih uprizoritvah, označuje hrepenenjski naboj, toda njih dramska govornica ni vedno dovolj ekspresivna.

M. S.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
Gostuje MESTNO GLEDALIŠČE ljubljansko

Stanko Vuk

TAKO SREČEN BI BIL, ČE BI TI RAZUMELA MOJE BESEDE

Režija Jože Babič, izvaja Tone Kuntner

V torek, 29. t.m., ob 20.30 v Kulturnem domu v GORICI

v sredo, 30. t.m., ob 20.30 (ob 11.30 zaključena predstava za šole);

v četrtek, 31. t.m., ob 20.30 (ob 11.30 zaključena predstava za šole).

v Kulturnem domu v TRSTU.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

David Pownall

MOJSTRSKA LEKCIJA

Režija Mario Uršič

V četrtek, 31. t.m. ob 20.30 v Prosvetnem domu na OPČINAH.

Izšla je 29. številka Celovškega zvona

V Celovcu je tik pred koncem leta izšla 29. številka Celovškega zvona, revije za leposlovje, kritiko, kulturna, družbena in verska vprašanja, ki jo tiskajo štirikrat letno. Njen glavni urednik dr. Reginald Vospornik je za to številko napisal uvodno razmišljanje o praznovanju (oktobra lani) 70-letnice plebiscita na Koroškem. Oktobar, ki bi bil lahko mesec rodovitnosti za oba naroda v deželi, slovenskega in nemškega, trdi dr. Vospornik, je bil v resnici le mesec zamujenih priložnosti. »Meje padajo in izgubljajo svoj pomen,« ugotavlja avtor zapisa. »Človek, ki živi tostran in onstran carinarnic, postaja pomembnejši od ločnic. Koroška pa se še kar naprej atavistično zapira v svoje nacionalne globeli, namesto da bi čvrsto usmerila svoj korak v jutrišnji dan, ki ne bi več razdvajal,« piše dr. Vospornik, ki svoj prispevek zaključuje z mislijo, da je mladina v tem »jesensko-koroškem oktobru razvila največ inovativnih idej proslavljanja oziroma pomnjenja plebiscita na Koroškem in organizirala vrsto prireditev in diskusij v duhu strpnosti in enakopravnega sodelovanja. »Kako blagodejna je v teh okoliščinah drža uradne Slovenije, ko da vedeti, kako depasirana bi bila prisotnost uradnih predstavnikov Slovenije v tem retrospektivnem konceptu pomnjenja,« zaključuje glavni urednik Celovškega Zvona.

Revija objavlja tudi prispevek slovenskega kulturnega ministra dr. Andreja Capudra o prvih šestih mesecih življenja novega slovenskega parlamenta. Capuder omenja v svojem zapisu še nerešena vprašanja v tem prvem demokratično izvoljenem upravnem telesu v Sloveniji po drugi vojni. Predvsem opozarja, da bi morala biti ustava že zdavnaj sprejeta. Začetek in konec suverenosti, dokaz svobodoljubnosti nekega naroda, se namreč vedno izkaže ravno v tem dejanju. Tragika naše narodne usode je, piše še

Capuder, da se v odločilnih trenutkih tako težko iznebimo prestižnega, strankarskega pogleda na stvar. Zmote in zablode zadnje vojne se v tem smislu nadaljujejo, trdi Capuder. »To, kar sedaj počnemo,« zaključuje slovenski kulturni minister, »je šele vaja v izbiri in mnogi na tihem upajo, da do nje ne bo nikoli prišlo.«

V rubriki Leposlovje objavlja Celovški Zvon poglavje iz romana Vinka Ošlaka z naslovom »Človeka nikar«, ki je tik pred izidom, ciklus pesmi Vladimira Gajška »Noč« in »Dnevnik 1970« Alojza Rebule.

Marjan Pipp in Karl Smolle sta za to številko Celovškega Zvona napisala krajša prispevka, v katerih razmišljata o potrebi po novem predstavniskem telesu koroških Slovencev. Bivši poslanec v dunajskem parlamentu Smolle piše predvsem o svoji zamisli, ki se mu je porodila pred dvema letoma, za ustanovitev »Slovenskega parlamenta« za koroške Slovence, katerega cilj bi bil predvsem jasno in neizpodbitno legitimno zastopati koroške Slovence pred predstavniki republike Avstrije in Slovenije ter mednarodnega sveta. Temu vprašanju se je posvetil tudi Vinko Ošlak, ki je pripravil intervju z odvetnikom Pavlom Apovnikom o tem, ali bo po zmagi parlamentarne demokracije v Sloveniji dobila lasten parlament tudi slovenska narodna skupnost na Koroškem.

Ob koncu naj omenimo še recenzijo prof. Ester Sferco knjige Denisa Poniža z naslovom: »Mlada slovenska poezija sedemdesetih in osemdesetih let«, ki je izšla lani pri Mohorjevi družbi v Celovcu. Med knjigami, ki jih uredništvo revije priporoča za branje, pa je tudi delo tržaškega alpinista Dušana Jelinčiča z naslovom »Zvezdne noči« v katerem avtor pripoveduje o uspešni jugoslovanski odpravi v Karakorum leta 1986.

Zimska rez sadnega drevja

■ nadaljevanje s 7. strani

ustvarimo enake razmere. Ne glede na sadno vrsto, sorto, podlago ali vzgojno obliko krone obstajajo pravila, ki jih moramo pri rezu nujno upoštevati. Enoletnih poganjkov ne krajšamo, pustimo tiste veje, ki so primerne za vzgojo ogrodnih vej ter redčimo pri osnovi samo pregoste poganjke, kajti premočna rez upočasni začetek rodnosti.

V obdobju rodnosti režemo skladno z zahtevami sadnih vrst in sort in pri tem upoštevamo rodni les.

Krone naj bodo zračne z enakomerno vretenasto razporejenimi ogrodnimi vejami, ki se ne pokrivajo in ne senčijo, s čim več mladega rodnelega lesa, saj se le tako

razvijajo kakovostni, primerno obarvani in debeli plodovi.

Preden se lotimo zimske rezi, si oglejmo drevo in ugotovimo rast, rodnost in zdravstveno stanje v minulem letu. Bujno rastoča drevesa režemo manj, oslabele pa močneje, da spodbudimo novo rast. Odstranimo vse odvečne debelejšje veje, ki gostijo krošnjo, nato pa obrezujemo od vrha navzdol vsako vejo posebej in to tako, da so zgornje veje krajše od spodnjih in sta obrezano drevo in vsaka ogrodna veja videti kot prisekan stožec.

Ogrodne veje so obraščene z dve ali večletnimi vejami, te pa nosijo rodne veje in vejice ter enoletne poganjke. Ti se bodo razvili v rodne veje. Zimsko rez opravljamo pri večini sadnih vrst v dobi mirovanja od odpadanja listja do brstenja. To pa velja le za toplejša primorska območja. V krajih s hladnimi zimami pa je priporočljivo rezati šele, ko mine nevarnost pozeh, breskve celo tik pred cvetenjem. Marelice obrezujemo po cvetenju, oreh pa v obdobju rasti. Češnje, višnje, maline in robide, ribez in kosmulje pomladi, črni ribez februarja ali po obiranju.

Z. T.

DOM MANGART

ŽABNICE — KANALSKA DOLINA
tel. 0428/63173

Primerno izhodišče za izlete v tri
dežele in pet dolin.

Nova številka Galeba

■ nadaljevanje s 4. strani

pisali besede, ki si jih izmenjujejo kavbojci v krajšem stripu, ki je objavljen z oblački brez izpisanih besed.

Za rubriko »Mali instrumenti«, ki jo pripravlja Mira Voglar, pa je tokrat predstavljen večzvenski instrument domače izdelave. Gre za udarjanje s tolkalcem po zvončku, cevi, ključu, podkvi, žeblju in tako dalje.

Rubrika »Od tu in tam«, ki jo pripravlja glavni in odgovorni urednik Lojze Abram, kratko opisuje pomembnejše dogodke zadnjega časa:

Ta teden je poseben policijski oddelek našel v Abrucih skrivališče, v katerem je bil 10-letni Augusto De Megni, ki so ga bili ugrabili pred 112 dnevi. Otroka so že izročili staršem v Perugi. Družina ni plačala odkupnine.

plebiscit v Sloveniji, zalivsko krizo, volitve na Poljskem, hudo zimo v Evropi.

Marij Čuk predstavlja prevod knjige nemške mladinske pisateljice Gudrun Mebs »Nedeljka«.

Dunja Grgič uči otroke risati, pet gojenk vzgojiteljske šole pa predlaga mladim bralcem, da bi si izdelali letečega zajca. V »Galebu«, ki je tudi tokrat bogato ilustriran, najdemo še več drugih sestavkov, »Uganke in zanke« in številna pisma bralcev. Priloga je tudi tokrat posvečena vasesem in krajem goriške pokrajine. V tretjem delu je Boris Rebec predstavil gradeško laguno z izlivom Soče, Barbano in Marino Julio. Naslovno stran je v preteklem šolskem letu narisala učenka drugega razreda osnovne šole France Bevk na Opčinah Sara Magagnatu.

Dne 20. t. m. je v starosti 97 let umrl naš predragi

dr. Stanislav Pavlica

K večnemu počitku na pokopališču pri Sv. Ani v Trstu smo ga položili v sredo, 23. januarja.

Žalostno vest sporočajo: sinova Pavel in Peter z družinama ter ostali sorodniki.

Trst, 24. januarja 1991

Slovensko zdravniško društvo v Trstu se pridružuje žalovanju kolegov Pavla in Petra Pavlice ob smrti njenega dragega očeta in dolgoletnega društvenega častnega predsednika dr. Stanislava Pavlice.

ji je laskalo, a nato se je tiho smejala. Morda bi jo rad ovil okoli prsta kot marsikatero drugo. Pa se je zamislila. Ne, z njo, ki se je sama rada norčevala, bi se ne upal norčevati. Občutkom nemira in blaženosti so se pridružili ugovori. Čemu kaže manj poguma kot Tine? Ali pojde mar ona k Slivarju? Pride on k njim? Ne, ne; vse to je bilo neumno. In vendar ... Bila je razdvojen.

Smeh ji je docela izginil z lic, postala je zamišljena ... Medtem so bili obrnili do vrha. Sence dreves in grmovja so se bile skrčile. Dišalo je po sušičem se senu, po pokošeni travi in po malinah. In po višini. Razgled se je odpiral na verige gorá daleč doli v laške dežele, ki jih je pokrival mrč.

Fantje so zavriskali, odgovorili so jim kosci. Dekleta so tekla na vrh hriba, kjer je na ravninici rasla trda, nepokošena trava. Fantje so šli za njimi. Tine se je mračen držal ob strani. Pavle se je približal Zalki.

»Daj mi šopek.«

Zalka ga je zavzeta pogledala. Da, saj doma ga je bila povila s skritim namenom, da mu ga bo dala. Pa je bila tako zelo lahkomiselna, da ga je zamenjala. Tine je gledal v orla, ki je krožil na višini. Čutila je, da jo opazuje s koncem očesa in požira vsako besedo. Poznala je občutljivost fantov in se bala.

»Tega ne dobiš,« je bila vsa zmedena. »Sama sem ga od nekoga dobila.«

Pavle ni verjel deklinskim izgovorom.

»Pa ti ga vzamem,« ji je segel z roko na jopico.

Ne, tega pa ne! Kaj pa si misli! Zalka se je obrnila in zbežala. Pavle je tekel za njo. Dohitel jo je v gosti skupini bukev. Z desnico ji je tiščal zapestja obeh rok, z levico ji je iztrga šlopek. Smejala sta se. Zalkinemu živčnemu hihitanju je bilo primršano sramovanje in neka bojazen. Obhajala jo je čudna tesnoba, sama ni vedela, zakaj. Pavleta je prosila z očmi, naj odneha. Ni je razumel. S širokim smehom na obrazu si je pripenjal šopek za klobuk.

»Tak si,« je bila huda.

Zapestja so jo bolela, jopica ji je bila na prsih zmečkana.

Tine je stiskal pesti. V očeh se mu je zelenkasto svetilo ko razdraženi mački. Ujel je Zalkin boječ, proseči pogled, se zgnil ko stroj, brcnil v mravljišče in izpljunil.

»Fej te bodi!«

Pavle je zazijal vanj.

»Tine, komu si to rekel?« se mu je ob spominu na prejšnji večer potreslo telo in glas.

Ne, Tine ni mislil njega. Gnus in jeza sta ga bila obšla le do Zalke, ki ji je roka tujega fanta segla v nedrje. Tedaj pa so mu oči završele v Pavleta, ves se je tresel.

»Tistemu sem rekel, ki se vede ko svinja.«

Vedel je, da je Pavle močnejši, a tedaj ni mislil na to. Bilo mu je vseeno, da

le izbruha svojo jezo. Dekleta so se plašno umaknila. Le Zalka je stala na mestu, oči so ji begale od fanta do fanta, vzelo ji je bilo besedo. Tudi fanta sta bila mirna. Tako izzivalno mirna, da je navzoče spreletavala mrščavica. Čakala sta le še besedico, najmanjše kretnje.

»Tako je prav, fanta, le kot petelina,« se je prikazal Mlakar izza grmovja. Jezilo ga je, a se je smehljaj, da bi se ne zameril delavcem. »Drevi se bosta. Ali pa jutri, ko bo nedelja. Zdaj pa nekoliko ograbimo seno od grmov, da bo popoldne manj dela.«

Fanta sta bila ko prebujena. Premerila sta obraze, nato sta se osramočena umaknila. Oči pa jima niso bile nič manj grozeče.

Zalka je bila med delom zamišljena, nič več razposajena, kar nekam spremenjena. Bilo je prvič v njenem življenju, da se je resno poglobila vase. Narahlo, prav narahlo, se je je bilo dotaknilo spoznanje, da življenje ni igra. Ko je zagledala fanta, ki sta si stala nasproti s smrtno mržnjo v očeh, jo je obšla živa groza. In to se je moralo zgoditi prav v trenutku, ko se je prvič nekoliko ogrela za fanta, četudi se še ni bila do konca odločila. Toda eno ji je bilo čisto jasno: za Pavleta se je huje tresla kot za Tineta, ki ga je celó črtila. Tako jasno kot njeni občutki bi ne mogla govoriti nobena beseda. Morda je bilo za to treba prav tega dogodka.

(Dalje)